

શ્રી વિજય.

રનેહલતા નાટકનાં ગાયનો.

લેખક, જયન્તીલાલ માણેકલાલ મહેતા,
અમદાવાદ.

પ્રસિદ્ધ કર્તા

ઘેલાભાઈ દોલતરામ દલાલ

એજન્ટ શ્રી નવીન દેશી નાટક કંપની લીમિટેડ.

સૂર્ય પ્રકાશ થીએટર સ્ટેશનરોડ-સુરત.

આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૩૦૦૦

સંવત ૧૯૭૪. સને ૧૯૧૮.

શા. ખુબચંદ અમીચંદના ધી સુરત "જઈન" એનજન પ્રીન્ટીંગ
પ્રેસમાં પ્રભુશંકર નરસેરામ વ્યાસે છાપી, ખપાડીઆ ચક્લા-સુરત.

કિંમત ૦-૩-૦

ત્રણ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ડોપીરાઈટ-સંગ્રહ

૭૭૮૮

અંથ સ્વામીત્વના સર્વ હક્ક પ્રસીદ્ધ કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે
માટે પ્રસીદ્ધ કર્તાની રજા સીવાય કોઇએ છાપવું, છપાવવું,
વેચવું, વેચાવવું, ભજવવું, કે ભજવાવવું નહીં.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૮- વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૭૨૮૮૮

વિષય ૬-૪-૧

મુખ્ય પાત્રોના નામ.

- અખલુત.....સત્યપુરનો ગાદી વારસ કુમાર વીરકેતુ.
 વિજયસિંહ.....વિજયગઢનો રાજા-સ્નેહલતાનો પિતા.
 જલિમસિંહ.... } સત્યપુરની ગાદી પચાવી પડેલ નીચ ખવાસ
 } સ્નેહલતાનો ઉમેદવાર.
 શેરખાં.....લુટારાનો સરદાર. જલિમનો મદદગાર,
 સ્નેહલતા.....વિજયસિંહની પુત્રી-અખલુતની થનાર. પત્નિ.
 વર્ણુ શંકરદાસ.....સુધારા અને ફેશનની શીશીયારીમાં હુબેલ છુટ્ટો
 ચપળાનો ઉમેદવાર આશક
 ભેંસાસુર.....વર્ણુ શંકરનો નોકર અરવીંદાનો આશક.
 રમણીક.....વર્ણુ શંકરની પહેલી બેરીનો છોકરો. ચપળાનો
 થનાર ધણી.
 સાજીપાલી.....ચપળાનો પિતા-દાંબીક સુધારક.
 અરવીંદા.....વર્ણુ શંકરની નવી બેરી-ભેંસાસુરની દીલદાર.
 ચપળા.....વર્ણુ શંકરની લીલામની લલ્લીતા. રમણીકની
 પ્રિયતમા.
 આજણ, લુટારાઓ, ઉમેદવારો, રાજ્યગોર, સાહેલીઓ વીગેરે વીગેરે.
 સ્થળ—સત્યપુર, વિજયગઢ અને પાસેનાં જંગલો.

॥ श्री शान्तिनाथाय नमः ॥

श्रीविजय

स्नेहलता नाटकનો हुंકसार

અંક પહેલો.

મંગલાચરણ-સૂત્રધાર અને નટી વસ્તુ સૂચનથી વસ્તુ દર્શન
પ્રવેશ-૧-સત્યપુરના મહારાજ સત્યસિંહનું કપટથી ખુન કરી
ગાદી પચાવી પહેલ મહારાજ જલ્દીમસીંહનું એકાન્તભવન
પુરુષાર્થ અને પ્રારબ્ધ સંબંધી જલ્દીમના ઉદ્દગારો સત્ય
સિંહના રહતું પ્રગટ થવું. વાદવિવાદ પ્રતિજ્ઞા ચિત્ર દર્શન
વૈરની વસુદાત તરીકે પોતાના પુત્રના હાથે
જલ્દીમનું ખુન થવાનું ભવિષ્ય કથન શેરખાં તરફનો સંદેશો
વિજયગઢ તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૨-સત્યપુરના મહારાજનો દુમાર વિરકેતુ અબધુત
રૂપધારી પોતાના માત પીતાના ખુનીને શોધી તેના ખુનથી
વૈરનું તર્પણ કરવા તેની પાસક માતાની ચિતા આગળ
સમશેરના સોગન ખાઈ બિષ્મપ્રતિજ્ઞા કરે છે. એક
બ્રાહ્મણનું ટેલ નાંખતા નીકળવું નજીકના જંગલના
લુટારાઓનું બ્રાહ્મણને લુંટવું અબધુતથી બચાવ લુંટારા
સાથે જંગલ દુખી.

પ્રવેશ ૩—સુધરાના આગેવાન મી० વર્ણુશંકરદાસના નોકર મી० બેંસસુર લડકનો નોકરી માટે બળાપો વર્ણુશંકરનું આવવું ન્યુસપેપર વાંચી એક સુધરેલી કન્યાના થતા જાહેર લીલામમાં ઉમેદવાર તરીકે જવા તદ્દપારી સામેથી સુધારામાં તણાતી તેમની નવી સ્ત્રી અરવીંદાનું આવવું અરવીંદાનો પતિ પત્નિ તિરસ્કાર વર્ણુશંકરનું લીલામમાં જવું બેંસાસુર તથા અરવીંદાનો પ્રેમ. કેન્સની તાલીમ.

પ્રવેશ ૪—લુંટારાનો સરદાર અને ખુની જાલીમસીંહનો મદદગાર શેરખાં, જાલીમની વર્તણૂકથી નારાજ થઈ વૈરની ધુનના વિચારમાં જાલીમનું મળવા આવવું બંનેની મસતત વિજયગદના મહારાજા વિજયસીંહનું ખુન કરવા બદલ રાજ્યના ચોયા હીરસાના માલીકનો દસ્તાવેજ કરી આપી જાલીમનું જવું કેદી અબધુતને હાજર કરવો. અબધુત બંને શેરખાંનો વાદવિવાદ અબધુતને મિત્ર તરીકે મેળવી સેલપુરના નવા થએલા રાજા જાલીમની ભવિષમાં થનાર રાણી રાણી તે વિજય સીંહની કુંવરી સ્નેહલતાના ખુન સાર શેરખાંની ઉસ્કેરણી પોતાના માતા પિતાના ખુનીનો પતો મળવાથી અબધુતનો આતંદ.

પ્રવેશ ૫ મો. જાલીમની શેરખાં પ્રત્યે પ્રપંચ બાજુ કુંવરીની વર્ષ ગાંઠની ખુશાલીમાં બગીચા તરફ જવું. વિજય મઠમાં અબધુત “લુંટારાને પકડી રજુ કરનારને ધનામ મળશે” એવો વિજય સીંહનો ઠંઢેરા શેરખાંનું આવવું ઠંઢેરા સંબંધી ચર્ચા બંનેનું રાજા અને કુંવરીના ખુન માટે જવું.

પ્રવેશ ૬ ઠા રાજ્ય બાગ:-કુંવરી રનેહલતા તથા સાહેલીઓ હાસ્ય વિનોદ વિજય સીંહનું જલ્મીમસીહ સાથે આવવું કુંવરી તથા જલ્મીમ વચ્ચે વાદવિવાદ વિજયસીંહથી શાંત વન છુટારાને પકડનાર ઉમેદવાર સંબંધી પુછપરછ અખધુતનું હાજર થવું અને બીડું ઝડપવું અખધુતની ધૈર્યતા અને વિરતાથી વિજયસીંહનું પ્રસન્ન થઇ આશીર્વાદ આપી જવું કુંવરીનું આવવું અખધુતથી મેળાપ પ્રથમ પ્રેમ દર્શન

પ્રવેશ ૭ મો જલ્મીમ ગુસ્સામાં કુંવરીની દાસીથી મેળાપ ખાનગી મસલત કુંવરીને કોષ પશુ રીતે મેળવવા નિશ્ચય

પ્રવેશ ૮ મો-કન્યાનુ જાહેર લીલામ ઇરનાર મી. ભાજીપાલાની કન્યા ચપળાનો સુધારામાં વહી જતા પોતાના પિતા માટે બળાપો ચપળાના પ્રેમી મી. વર્ણુશંકરદાસના દિકરા રમણીકનું આવવું બંનેનો પોતપોતના પીતાની ચાલ મટે અણુગમે છેવટે રમણીકની ચપળા સાથે પોતે પરણવા તૈયારી મી. ભાજીપાલાની લીલામ માટે તૈયારી ઉમેદવારોનું આવવું. જાહેર હરાજ ચઢ ઉતરમાં દશ હજાર રૂપીઆ આપી મી. વર્ણુશંકરદાસે ચપળાને ખરીદવી વરઘોડો બાપ બેટાના લમ.

પ્રવેશ ૯ મો-નિદ્રાભવન નિદ્રાધીન કુંવરી અખધુતનું દાખલ થવું શેરખાંની અખધુતને ઉશ્કેરણી સ્ત્રી હસા કરવા ચોખ્ખી ના બંનેનું વૈરમાં ઉશ્કેરાવું અખધુતનું વીરકેતુના રૂપમાં ખુલા પડવું. શેરખાનું ગભરાવું નાશીજવા વિચાર બંને વચ્ચે યુદ્ધ યુદ્ધમાં શેરખાનો ઘાત, શેરખાનું નીશાન તાકવું છુલથી દાસીને વાગવું દાસીનું મરણ. ટેબલો.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧—દરબાર નાય-રાજા અને કુંવરીને બચાવતાર અબધુતનો વિજયસિંહથી સત્કાર જાલીમાસંહનું આવવું વિજયસિંહ મારફત પરસ્પર ઓગખાણુ અબધુતની જ્યોતીષ્ય વિધાના એક કુશળ જ્ઞાતા તરીકે. હાલ તુરત લગ્ન મુલતવી રાખવા ની મહારાજાને સલાહ. જ્વલિમ અને અબધુત વચ્ચે વાદવિવાદ. મહારાજાનું વચ્ચે પડવું. દેખો.

૨—અબધુતના પ્રેમમાં નિમગ્ન કુંવરી અબધુતનું ભવિષ્યવેતા તરીકે આવવું. પુલ્ક. પડવું. બન્નેનો દીવ્ય રનેહ. અબધુતે પોતાનું વૃત્ત ત જ આવવું. અને કુંવરીનો આશીર્વાદ.

પ્રવેશ ૩—અરવિન્દાના પ્રેમમાં ગુન્નતાન બનેલો ભેંસાસુર. શેઠના દીકરા રમણીકને તેના પ્રેમની ગણેસણે ખચર પડી છે એવી શંકા ધારી શેઠના ઘરમાંથી હાથ મારી અરવિન્દા સાથે નાસી જવાના વિચારમાં અરવિન્દાનું આવવું. શેઠ નવી લીધેલી પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરવા જતિમતી પાછળ જવું. પરણી લાવ્યા છે કહી અરવિન્દાને ઉશ્કેરી નાસી જવા ઠરાવ બન્નેનું તૈયારી કરવા જવું, રમણીકનો પોતાના આપ તથા નવી માટે બચાવો કરતા નીકળવું. ચપળા અને રમણીકનો પ્રેમ. વર્ણશંકરને આવતો જોત્ર પોતે (રમણીક) ચપળાનો સ્વાંગ પહેલતા જવું વર્ણશંકરનો રમણીકને ચપળા ધારી પ્રેમ કરવો. રમણીકનું આપને પ્રેમમાં લટુ બનાવી બનાવવું. અવજ આવવાથી વર્ણશંકરનું તપાસ સારું અંદર જવું. અને ચપળાને અરવિન્દા ધારી પ્રેમ કરવા જવું. ચપળા

(રમણીક) નું ભેંસાસુરને બનાવી નચાવવો. ત્યાં ખરી અરવિન્દાનું આવવું. ભેંસાસુરને ચપળા સાથે પ્રેમ કરતો. જોષ ગમગીન. વર્ણશંકરનું આવવું અને જુન જુલામણીનો ગાટાળો જોષ અજબ થવું. ટેબો.

પ્રવેશ ૪—દેવીનું મંદીર. ખારવટીઆઓની મમ્મત. સરદાર શેરખાંની કુંવરીનું ખુન કરી શીર લઈ આવવાની રાહ જોવી. જાલીમ સિંહનું આવવું. કુંવરીને બદલે શેરખાંના ખુનની ખબર આપવી ખુની તરીકે અખધુતને જોળાવવો. ખારવટીઆઓને ઉશ્કેરવા, અને અખધુત સાથે જો વિજય સિંહનું ખુન થાય તો રાજ્યનો ચોથો હીરસો આપવાની કબુલાત આપી જાલીમનું જવું ખુનીને પકડવા તબપાપદ. અખધુતનું આવવું; ખારવટીઆ સમક્ષ શેરખાંના ખુની તરીકે પ્રકટ થવું. અન્યોઅન્ય લઢાઈ અને ખારવટીઆની કતલ. દસ્તાવેજ અખધુતના હાથમાં આવવો; અને અને વિજયસિંહની બહાર જવું. ટેબો.

પ્રવેશ ૫—જોળા રાજા વિજયસિંહને બંનેરી જામમસિંહની બિવિખ વાણી જુલાવી કુંવરી સાથે લગ્ન કરવાની યુક્તિઓ. અખધુતપર અશુભો ઉત્પન્ન કરાવવો. કુંવરીનું આવવું વિજયસિંહનું કુંવરીને જાલીમ સાથે પરણવા સમજાવવું કુંવરીની ના. વાદવિવાદ. રાજાનું દબાણ. અખધુતનું છુંટારાના શીર સાથે હાજર થવું. યોગીના રૂપમાં કરોળા ખુનથી બહેમાઈ અખધુતપર ઠાપ. જામમસિંહનું બળતામાં બી હોમવું. જોળા રાજાનો કોપ. અખધુતને દેશનિકામની જુલમ કુંવરીની સમજાવદ. ટેબો.

પ્રવેશ ૬—ગોટાળા ઉપર દીવગીરી દર્શાવતા વર્ણુશંકરદાસ સલાહ માટે મીઠા ભાજપાલાને મળવા જવું. ભેંસાસુરનું આવવું અને અરવિન્દા સાથે નાસી જવાની ઘેરવી. રમણીકનું (ચપળાના વેશમાં) આવવું; ભેંસાસુરે (રમણીકને) અરવિન્દા ધારી પ્રમ કરી નાસી જવા તાલમેલ કરવી. રમણીકનું ભેંસાસુરને બનાવો; ઘોડો બનાવી હંટર મારવા. ત્યાં અરવિન્દાનું આવવું. ચપળાનું રમણીકની શોધમાં આવી પહોંચવું. રમણીકના હાથમાં અરવિન્દાને જોઈ ગુસ્સે થવું; બેહોશીમાં ભેંસાસુરના હાથમાં ચપળાનું પડવું. વર્ણુશંકરનું ભાજપાલા સાથે નીકળવું. ગોટાળા જોઈ ચમકવું; લુલામણીનો ભવાડો. ટેબ્લો.

પ્રવેશ ૭—જંગલમાં મારાઓ સાથે અખધુત જાલીમનું આવવું. અખધુત પર જીલમ અને મારવા તદ્દયારી. અખધુતનો કુંવરીથી બચાવ. જાલીમનું છટકી જવું. ટેબ્લો.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧—અશાંતીમાં રાજા વિજયસિંહ જાલમનું આવવું અને અખધુત સાથે કુંવરીના નાસી ગયાના સમાચાર કહેવા. રાજાનો દારણ્ય દોષ અને અખધુતને પકડવા જાલીમ સાથે જવું.

પ્રવેશ ૨—જંગલમાં મંગળ માનતા સ્નેહલતા અને અખધુત. પ્રેમીઓનો પ્રેમ પાણી લેવા અખધુતનું જવું; વિજયસિંહ અને જાલમનું આવવું. કુંવરીને કેદ કરી ઉપાડી જવી; જતાં જતાં પ્રપંચી જાલમે પોતાની કટાર સ્વપરાક્રમની તારીફ દાખલ નાખતા જવું. અખધુતનું પાણી લઈ આવવું.

કુંવરીની શોધ કરાર જડવી. વેરનો વધારો પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરવા ક્રોધાવેશ * * *

પ્રવેશ ૩—મીઠા બેંસાસુર ભડક ભાગ્યની તરખારીમાં વર્ણુ શંકરનું આવવું. ઘરની વ્યવસ્થા સંખંધી તપાસ. નોકરપર હદ બહારના વિશ્વાસ સાડ વર્ણુ શંકરનો અફસોસ જાતે ચોપડા તપાસવા જવું. અરવિન્દાનું આવવું; અને બેંસાસુર સાથે ભાગી જવું. સુધાતાપર તિરસ્કાર દર્શાવતા રમણીકનું ચપળાના લેખાસમાં આવવું. વર્ણુ શંકરનું આવવું. બનાવટી ચપળાએ ભડક સાથે અરવિન્દા નાસી ગઈ એવી ખબર આપવી. પીડા ટળી માતી વર્ણુ શંકરનો આનંદ. ચપળા સાથે પ્રેમ કરવો. રમણીકનું ખુદ્દા પડવું. વર્ણુ શંકરનો રમણીક પર કોપ. રમણીકે બાપની આંખો ઉઘાડી આપવી. ભાજી પાલાનું આવવું. કન્યા વિક્રય માટે તિરસ્કાર. ગોટાળા માટે બેદ. વર્ણુ શંકર અને ભાજીપાલાનો સુધારા અને ફેશન માટે પસ્તાવો. ચપળા રમણીકનાં લગ્ન. વર્ણુ શંકર અને ભાજીપાલાની મુશ્કારકબાડી.

પ્રવેશ ૪—કુંવરી અને જલમના લગ્નની તરખારી. કુંવરીને છેવટની સમજવટ. કુંવરીની સખા હડ. બળાકારે ચોરીમાં બેસાડતા નાનનો હુકમ લગ્નના ગીત સાથે જલમનું રાજગૌર સાથે વરરાજા બની નીકળવું. લગ્નની તરખારી. અચાનક અધુતનું પ્રગટ થવું. જાતીમસિંહનું ખુન. ખુરીના ખુનથી માતપિતાના વેરનું તર્પણ કરી પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરવી, સર્ગસ્થ માતાપિતાના રૂકનું પ્રગટ થવું. પુત્રને આશિર્વાદ અને સત્ય હકીકત જાહેર કરવી. વિજયસિંહનો પસ્તાવો. ક્ષમા માગવી. વિરકેતુ અને રત્નેહલતાનાં લગ્ન. ખુશાલી. અને છેવટનો આનંદ.

॥ श्री शान्तिनाथाय नमः ॥

स्नेहलता नाटकनां गायनो.

भंजणायरण.

सूत्रधार—

१

शांतीदाता जय जग त्राता,
मुनीजन क्याता नव नव थाता. शांती०
क'धक भीदाता क'धक करमाता,
तुज गुण गाता उर हरभाता. शांती०
समीर सुहाता अहीं तहीं ँहाता,
विनय विधाता विश्व समाता. शांती०

नटीयो—

२

हांरे सुखो शाष्ठा नरनारी शीष्तामणु आ सारी,
“जोख जोखेला सवे नीलावजे.”
कोध अंतरनो अंकर समावजे,
गथो पाछो नही आवे दावजे. हांरे
नीत्य विश्व विबुधी उरी आलवुं,
हीन दुःभीने मुठी मज्जुं आलवुं.
मोह भारो ह'मेश, लज्ज लावे परमेश.
अरेअइं लव सागर तरवानुं आ नावजे. हांरे०

આશા-છોકરી—

૩

હયા દીલમાં દીનની દાઝે દેખી દીનને દેતા દાન,
ધીર ધરીને ધર્મ ધારતા ધન્ય ધરામાંહી ધનવાન;
દેલીઆ લટની દેલ છે દાતારને મન રહેલ છે.
સંત સરિતા સમીર મેલ તો સદા કરંતા ધર ઉપકાર
પ્રીત ધરી પરમારથ કરતાં ધરતા ઉરમાં નહીં અહંકાર;
દેલીઆ લટની દેલ છે દાતારને મન રહેલ છે.

અરવિન્દા:—

૪

જાયે ફેશનમાં આ જીવાની (૨)
હાયે ડીઅરમાં હું થવાની દીવાની દીવાની,
નખરે નચાવાની—મસ સુધરી જવાની. જાયે.
નવીન રંગે નવીન સંગે નવિનમાં નીત્યે ફરે
ચટકે ચતુરના ચિત ચોરી દહેર ખુટીમાં કહે
વેરી વેલ યસનો કરવાની મજા માફ જમાનાની. જાયે.

અરવિન્દા અને વણુસંકર—૫

આવો અલખેલા ઠાલા, લોભાણી લટકે લાલા (૨)
રસિક મારા રસરાજ વારી જાઉં. આવો.
ચકોરી સુખની શાળા મધુરી મનની માળા (૨)
ચતુર ચિતની હરનાર સુખી થાઉં. આવો.
મોહી મોહી દીલજાન, મારો શું નેણોનાં બાણ (૨)
ઠાકે રંગીલી છળીલી સુખબાણ. આવો.

મુંઢર મુરત સારી, જીગર હરત ખ્યારી;
હઠીલા હવે હું હારી, બહારે બહાલી બઝિહારી. આવો
અરવિન્દા-લેંસાસુર— ૬ ડેન્સ.

વેલકમઓન કમઓન લેડી (૨)
ઓલ આર રેડી ટુ ફેલો ચેર વે
નો ઇન ચેર માઈન્ડ વર્ડ ઇઝ ફૂલ
લેટમી સે લેટ મી સે. વેલ૦

ટુ એબોલીશ બેડ કસ્ટમસ
વી હેવ ટેકન ધીસ સીસ્ટમ
છે બેમી સધળા હિન્દુ, નહીં સેન્સ તણું એક બિન્દુ
તે માટે આઈ નિન્દુ, હાઉમેડ ધે હાઉમેડ ધે. વેલ૦
શીંગ આ સોંગ ફોર જોય (૪)
કમઓન કમઓન કમીઓન માય ડેય
હીપ હુરરરા હુરરરા હુરરરા. વેલ૦

અખધુત:— ૭

વિભુ તહારી કંઈ કળા તો માનવથી ના કળાતી,
તું લેલી નહિ બળાતો માનવથી૦
અખુટ ખખનો તાહારો છે, ઓ જગના જહુરાય
આપેલું તે તું આપે છે કેમ વધુ લેવાય;
તું લેલી નહીં બળાતો—માનવથી— વિભુ૦
ગજ કાતર લઈ તું બેઠો છે, ન્યાય તણો સરકર,

તસુ તસુ લઈ તું વેતરતો માર ભલે ઉગાર
તું લેલી નહીં લખાતો—માનવથી— વિભુ

સ્નેહલતા—

૮

મોહનની મીઠી મોહનીએ
અજબ શી ભુરકી નાંખી
નગીના એ નયનમાં કાંઈ
મુરતને સ્નેહથી સાંધી ?
દીવાનું દીલ દીલ બરનાં
રહયું દેદાર ને ઝંખી
પિયુના પ્રેમ પીંજરીએ
પૂરાયુ હાય મન પંખી
સલુણા શ્યામ જો સુંદર
સીંચો સ્નેહે સુખા બિન્દુ
હૃદય મંદીર રદીઆળા
બિરાજે હે દયા સિંધુ ! !

સ્નેહલતા—સાહેલીઓ— ૯

વાહ મહન ગીત ગાતી રસીક રસ પાવી
જેખન મહમાતી નવેલી
જા અખાવલી થેલી
છાની તું અલી રહેની છકેલી
જોય લટકે (૨)

ઠ્ઠારે ચટકે (૨)

તનમાં તાલાવેલી:—જાની વાહ

ભાળી ભોળી હું શું સમજુ પ્રીતી કેરો પંથ

નયન દાવથી શું થો જોરી રનેહ તથો શુભ અંથ

ભણ્યા ભાળા પ્રીતી આળા

અંજ છે ઉમંજ અલભેલી—જાની વાહ૦

રનેહલતા—

૧૦

શું ચીતહર સુખકર પ્રિયકર, મુહુર મુહુર મોહન મારા ભય

શું મોહન મારા ભય (૨)

હીલકું હરે દુઃખાય અરેરે હાય અરેરે હાય—શું

હીલકું હરે દુઃખાય અરેરે હાય અરેરે હાય—શું

હીલકું હરે દુઃખાય અરેરે હાય અરેરે હાય—શું

હીલકું હરે દુઃખાય અરેરે હાય અરેરે હાય—શું

આ વિરહ વેદના વસમી શે વેદાય

શું ગયા ગયા હા ગયા ગયા ? નહિ રહ્યા રહ્યા ?

લાગી તન મનમાં રહાય—શું

દાસી—

૧૧

છે નોકરી દુઃખનું મુજ શુજ સૌને મોટી હાય હાથરે.

શુજ સૌને મોટી (૨) છે.

સારો દિવસ સેવા બજાવી, પોઠવું આખર થાકી

રાત વીતી ન માલમ મહેકે ઝટ મોઢથી ભળી—શુજ

આમ દોડાવે તેમ દોડાવે કરાવે સર્વે વેઠ
 ધીઠ જગતમાં જીવતર તેનું (૨) બરેઆશરે પેટ શૂળ
 પડીત જ્ઞાની ધ્યાની સર્વે છાપી ગયા વિચારી
 ગુલામગીરી છે નફ્ટ નોકરી (૨) નહીં કરવી તે સારી શૂળ

અપજા—

૧૨

અરે હારે એ રસીક રસીલા
 છેલ છળીલા મોહન મેલા
 આલ્યા ચીતડું ચોરી
 રસીક રાગે રીઝવી રસબસ
 ગયા રસીક એ રસીયા
 લીતર લાવની ભુરકી નાંખી
 વાલમ ક્યાં એ વસીયા
 સુંદર વર આવોને સુહાગી
 કામણ કરી શું કલ્યાણે
 લીધું કાળજડું કોરી. અરે૦

અપજા-રમણિક—

૧૩

મીઠી મુખડાની માયામાં મોહી મોહન, (૨)
 સુંદર બદન મદન સદન લાગે લલિત લોચન. મીઠી.
 પ્રીતીની ભુરકી નાંખી ભમાવી,
 ભામની લોળી ને વાહ
 હેં અરરર આ શું

વરત વાદી કુવે ઉતારી (૨)

જો જો ઠગારા મુકો વિસારી (૨)

ઝહારે રસિલી રંગીલી તું છે માફ તન મન. મીઠી૦

ખંધા—

૧૪

બુઢો પરણીને જાયે બાળકી વાગે છે ડંકા,

પેસા આપીને પરણ્યો લાડકી લુંટી છે લંકા;

પત્થર સાથે રતન પછાડીયું, થાશે જગ ડંકા.

કાજળને કંકુ એકજ થઈ ગયું લુંટી છે લંકા—બુઢો૦

ટેન્સો.

અંક બીજો.

સ્નેહલક્ષ્મી—

૧૫

લગની લગાડી લાલે લટકે લોભાવીરે લટકે લોભાવીરે

ચેટકથી ચિતડુ ચોરી ચતુરે ચુકાવીરે

અંગારાનો ચાતક જાણે સ્વાદ

પતંગનો કોઈ કરે નહિ વાદ

લગની૦

અવનીમાં અંતરતાણી અંતર વરતે વાત

અંતર અંતરમાં પડે અંતરનો આઘાત,

લગની૦

કથા કોને કર્મતાણી કહેવાય

કુવાની છાંય કુવાની માંદા લગની૦
 મનની બધી મનમાં રહે તનની તનમાં સમાય
 મુ'ગે આધો ગોળ તે સ્વાદ હૃદય સમજાય
 પ્રીતડી પ્રેમી થકી પરખાય
 હીરાતું મુલ ઝવેરીથી થાય લગની૦

સ્નેહલતા—

૧૬

રસભોગી રસિયા રસિક પ્રીતને બાંધી બાણુને
 સ્નેહી મન સાથે સ્નેહ સાંધતાં સાંધી બાણુને
 સ્વારથના થાશે ન સંગી દીલના રહેને ઉમંગી
 રસિક પ્રીત બાંધી બાણુને. રસભોગી૦
 પ્રીતી છે પારસમણી જગમાં મણીધર શિર સોહાય
 સ્વાર્થજીવન કોરે કરતાં ભાગ્યે પ્રાપ્ત તે થાય
 રંગે રંગી નારંગી દુનિયા કહેશે ના રંગી
 રસીક પ્રીત બાંધી બાણુને. રસભોગી૦

સ્નેહલતા—અબધુત— ૧૭

સુંદર વર સ્હાય શામળીઆરે.
 પ્રીતે પળને પાતળીઆ,
 મનહર મધુરી મુજને મળી આ
 વિસરે ન વચન બહાલી આ,
 ભીતર લેહુ ભાગ્યભૂવનમાં ભગવત ભમરી ભમતી
 કરને કીંકરપર કરૂણા કરૂં કંથ કાય કામળીઆરે

કામીની કંકણ કાચ છે નંદાતા નહીં વાર,

નાથ નભાવે નેહમાં નારી નર શૃંગાર સુંદર૦

અરવીંદા—

૧૮

મારી કમર મચકી હાય (૨)

મારું જોખન લયકી જાય (૨)

બ્રમર ભોગી વિના ખીલી કળી કરમાય—બ્રમર૦

રસ છલકાય:—મારી૦

અંગ અંગમાં ખીલો કળીએ

સુગંધ ઉર ઉભરાતી—મારી૦

અરવિંદા-ભેંસામ્બર— ૧૯

એજ ચાલો ચલાવો રંગેથી રંગીલા હો બહેલા,

રંગીલા હો બહેલા છળીલા છો છેલા—(૨) એજ૦

અમન ચમન કરી મોઝ મઝા માણીશું.

બુવાની છે ચાર દીન રંગ રાગ જાણીશું

તમે લમર કમળ રસ રાગી (૨)

પ્રીત પૂર્વ જન્મની જાગી (૨)

લટકાળી લલિત રસવેલી (૨)

હું અજાણ અખળા ઘેલી (૨)

વાહ વાહ સહુણી, અહા સહુણી

એજ૦૦

અપળા-રમણીક

૨૦

કાના શાણા શામળીઆ તેં—

પ્રેમની મોરલી વગાડી—એ...

મોરલી વગાડી મોહન, મોહની લગાડી—શાણી—

પ્રીતમ પ્રીત અજબ ઔષધી સુંઘાડી—કાનાં

પ્રીતિની પોથી સલુણી ઉઘાડી

શાણી સમજ દીયો સઘ પાડી

રમણ રમાડી ભમાડી આ લાડી—

ઠહારે મારા ખ્યારા ધુતારા ઠગારા છો ખરાખેલાડી

પ્રેમ થાળે મન શ્રીફળ મોહન ભાવથી મેલું અગાડી હે

વાણુશંકર—ચપળા— ૨૧

રંગે રીઝાવો રસીલો રસીલી.

ખ્યાલો પ્રીતિનો પાચોને પ્રેમીલી. ઓહો રંગે

આતુર અલખેલી ઠહાલી, શાને તલસાવો ઠાલી.

ચાળા ચતુર જાણ્યા, શાણા શુ' થાઓ કાલા.

તારો હું તો દીલદાર

ઉંહુ ખસો ધુતારા આ વાર

ઉંરે ધાડું ન ધીર, મહારા હૃદયના હીર

તાડી મારો ન તીર, ચઢી છંદે છળીલા છળીલીં ઓં રંગે

લુટારાઓ—

૨૨

ઉડાવે બસ રંગ, ધરી ઉરે ઉમંગ, સૌ મળીને સંગ,

કરો અમન ચમન પીઓ રંગ બસ રંગ.

દાડું છે ઘરનો ખ્યાલી પશાઇ (૨)

પ્રીતે પીઓને ખુબ આવે છે લાલી, ચઢાવો એ ગંગ.

ઉડાવો

સુસ્તી મટાડે બદનની મસ્તી મચાવે રંગમાં
 દુખડાં કરે દુર દીલના દુનીઆ દેખાડી રંગમાં
 ઉમરાવ ઉરના આશકો ઝુલે જીવાની રંગમાં,
 દીલદારને દીલબર ખિરાદર સૌ કરે બસ રંગમાં ઉડાવો.

દનેહલતા—

૨૩

ચિન્તા અને દુઃખથી ભરી સુખ સાદ્યળી સુખ કાપતી,
 શાન્તી અને નીતી ભરી ગરીબાઈ ગુણને આપતી
 મંગળ કરે એ ઝુપડી જ્યાં અંશ નહીં અભિમાનનો,
 મદ્યથી ભર્યાં એ મહેલમાં વિનાશ નીતિ જ્ઞાનનો.
 માનીશ એ મન મોહન સંગ, સુખ સાચું ધરી ઉમંગ,
 રાજ સુખ ક્ષણિક રંગ માનો તાત પ્રીતથી;
 વિના વિચારે આપી દોષ, નાહક રગડો નિર્દોષ,
 સત્ય માની મુકો દોષ, ન્યાય નીતી રીતથી.

લેંસામુર-ચપળા (રમણીક)—૨૪

એજ ઇશકના ટટુ કદમ ભર ચાલ હટ હટ હટ,
 જરા ધીમે ધીમે માર હન્ટર અરે છટ છટ છટ
 જાત કળત ઇશક નહીં જીએ થાય થુ થુ થુ
 દુટ્ટી ખાટમાં ઉઘતોજ સુએ અરે તુ તુ તુ
 કહે ગરજ ગરબવ ખાપ સ્વાર્થ ઉર ધારી
 ખાય લાખરી લુકો બૂખ્યો વખતને વિચારી,
 આ રીકલ સારી, છે નક્કલ ખ્યારી.
 થુ અક્કલ તારી,

ઇશક અંધોને દુનિઆ દીવાલ ખર ચાલ હટહટહટ એજી

અંક ત્રીજો

કંથનીઓ

૨૫

જલ ભરવા જમના તીરે

શીરે ગગરિયાં લે ના જઈઓરે૦-જલ૦

આવે કનાઈ ડારે કંકરીયાં૦જલ૦

શ્યામ સુંદર મદન મોહન, કર ઠોરી ચિત હરે

મનકી ખીતી મનમાં રહે, મુજ નયન નટવર પર ઠરે. આવે

અખધુત—રનેહલતા

૨૬

દુઃખ દુઃખ શું વઢો જગતમાં દુઃખ દોહલું મળે,

કાયા માયા કયાં છે જુદી જીવ જીવનમાં બળે;

દુઃખ છે મીઠી સુખ છાયા શાંતી માને તેમાં ડાહ્યા,

પાણીના પરપોટા સમ સુખ સુંદર જોતાં ભાસે;

ઝાકળ બિન્દુ મોતી જેવું જુઓ ચળકતું ઘાસે;

પલકમાં જોતાં થાય વિનાશ સમજી કરો સુખનો ક્યાસ.

ચઢતી પડતી ધરી અનાદી ઘડી ઘડીમાં ફરતી,

માનવ જીવન રથનાં પૈડાં તાપ છાંય લ્યો વરતી.

પડે જે માથે કારમું દુઃખ માનવું તેને સાચું સુખ,

માયા મલતા ધરીને મનમાં કરે સુખ અભિમાન;

છકીને છતમાં ઘન મદ ધરતાં એ નર નહીં નાદાન,

ખરેજેમ પીપળ પરથી પાન બટકતા ભૂમીપર જેમ શ્યાન.દુઃખ.

ધ્યાના—

૨૭

લેહ આજ ભાવિનો ભાગી જતા

રંગ ઉર આનંદનો છાઈ રહ્યો

અપાથી અંગેલી એકજ થતા

રસ પ્રીતીનો અખંડ જામી ગયો

સુખને પામો દુઃખને વામો

ઈશ કૃપાથી વૃક્ષે વીંટાતી લતા

રંગબ

હમખગ જમાનો હમખગ સુધારો

હમખગ પોઝીશન તોઆ તોઆ

અજખ ગોટાળો ગજખ ભવાડો

આઓ આ દહાડો તોઆ તોઆ

લેકો

જાનારીઓ—

૨૮

આજે આનંદ મંગળ ગાયેરે

ઠહાલે વરને ઠહાલી સઉ વધાવારે

ઉગયો સુરજ સોના તણે, અમૃત ઘડી સોહામણી

સાકર તણા ખરતા કરા, વૃષ્ટિજ યાત્રી પયતણી

વિવાહ વિગતેથી માંડયો છે આવોરે

લ્યોને લાખેણો લગનનો દહાવોરે આજે

મોતી તણા તોરણ બર્યા, કકુ પૂર્યા છે સાથીઆ

ડંકા થયા વિજય તણા, સાજન મહાલો હાથીઆ—આજે

અધા—

૨૯

વિજય વિજય પામો જગમાં,

નેકી ઢેકીનો ખચીત

ઉદય સત્યનો અસ્ત અસત્યનો;

થતો નિયમ એ નિત. વિજય

જેવા રહેણી કહેણી જનની તેવી,

પડત આપ જગત માંહિ

પરમ ચિત્તે ધારી ફરજને

કરોને પ્રીત.

વિજય

સમાપ્ત.

